

EUROPEJSKI SEMESTR – ZESTAWIENIE INFORMACJI TEMATYCZNYCH

OSOBY WCZEŚNIE KOŃCZĄCE NAUKĘ

1. WPROWADZENIE

Wczesne kończenie nauki¹ stanowi przeszkodę dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Zmniejsza produktywność i konkurencyjność, a jednocześnie pogłębia problem ubóstwa i wykluczenia społecznego. W obliczu malejącej siły roboczej konieczne jest pełne wykorzystanie zasobów ludzkich w Europie. Osoby młode zbyt wczesnie porzucające naukę przeważnie nie mają odpowiednich umiejętności i kwalifikacji. Takim osobom w większym stopniu grozi bezrobocie, wykluczenie społeczne i ubóstwo.

W strategii „Europa 2020” określono **cel polegający na zmniejszeniu odsetka osób w wieku 18–24 lat wczesnie kończących naukę do poziomu poniżej 10%**. W 2016 r. w Europie nadal ponad 4 mln osób zbyt wczesnie zakończyło naukę. Spośród tych osób jedynie 45% jest zatrudnionych.

Osoby młode ze środowisk migracyjnych są bardziej zagrożone wczesnym zakończeniem nauki. Ryzyko to jest szczególnie duże w przypadku Romów i innych defaworyzowanych mniejszości. Niedawny gwałtowny wzrost napływu

uchodźców i migrantów jeszcze bardziej utrudnił integrację uczniów ze środowisk migracyjnych, a co za tym idzie – udzielanie im pomocy w zdobyciu niezbędnych umiejętności i kompetencji.

W **zaleceniu Rady z 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki²** zaproponowano, aby państwa członkowskie przyjmowały podejścia zakładające prowadzenie polityki międzysektorowej. Tego rodzaju polityka na wszystkich etapach kształcenia powinna koncentrować się na środkach zapobiegawczych i interwencyjnych, a także na środkach „kompensacyjnych”, które mają skłonić osoby, które przedwcześnie zakończyły naukę, by do niej powróciły.

W **zaleceniu Rady z 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży** państwa członkowskie zobowiązuje się do zapewnienia, aby wszystkie osoby w wieku do 25 lat w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia kształcenia otrzymały dobrej jakości ofertę zatrudnienia, szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego³. Zaleca się, aby osobom młodym posiadającym niewystarczające kwalifikacje państwa członkowskie

¹ W niniejszym dokumencie termin „osoby wczesnie kończące naukę” stosuje się także w znaczeniu „osób zbyt wczesnie porzucających naukę w ramach kształcenia i szkolenia.

² Dz.U. C 191 z 1.7.2011, s. 1.

³ Zob. zestawienie informacji tematycznych dotyczących zatrudnienia ludzi młodych.

oferowały możliwości w zakresie kształcenia i szkolenia.

W czerwcu 2016 r. Komisja Europejska uruchomiła „**Nowy europejski program na rzecz umiejętności**”. W kontekście tego programu w grudniu 2016 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła inicjatywę „[Ścieżki poprawy umiejętności](#)”. W ramach tej inicjatywy zaleca się, aby państwa członkowskie oferowały dorosłym w wieku co najmniej 25 lat elastyczne „ścieżki” dające im możliwość powrotu do kształcenia lub uzyskania kwalifikacji równoważnych wykształceniu średniemu II stopnia. Takie ścieżki mogłyby obejmować uznawanie i walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, na przykład umiejętności uzyskanych w toku wykonywanej pracy.

Inicjatywa ta może przyczynić się do ograniczenia szkodliwych skutków wczesnego kończenia nauki, jakie przez całe życie mogą odczuwać osoby, które wcześniej zakończyły naukę.

Aby przedstawić wyzwania polityczne, które należy rozwiązać, w pierwszej części tego zestawienia informacji tematycznych dokonano przeglądu wyników państw UE pod względem wskaźników wczesnego kończenia nauki. Następnie przedstawiono przegląd dostępnych wariantów strategicznych i najnowszych inicjatyw politycznych w państwach członkowskich.

W zestawieniu informacji tematycznych *Umiejętności na potrzeby rynku pracy* nakreślono szanse absolwentów na zatrudnienie w kontekście szerszej analizy dotyczącej popytu i podaży w zakresie umiejętności.

2. WYZWANIA POLITYCZNE: PRZEGLĄD WYNIKÓW W PAŃSTWACH UE

Średni odsetek osób zbyt wcześnie porzucających naukę⁴ w UE w 2016 r. wyniósł 10,7%, o 0,3 (punktu procentowego) mniej w porównaniu z danymi za rok 2015 (zob. tabela 1 w załączniku).

Od 2010 r. wskaźnik ten spadł o ponad 3 punkty procentowe i jeżeli taka tendencja się utrzyma, możliwe będzie osiągnięcie głównego celu strategii „Europa 2020” zakładającego poziom poniżej 10%. Nie należy jednak popadać w samozadowolenie: liczba osób wcześniej kończących naukę w UE nadal sięgać będzie kilku milionów. Ponadto im bliżej osiągnięcia celu, tym trudniejsze może okazać się utrzymanie obecnego tempa postępów. Jest to podyktowane tym, że zaradzenie najtrudniejszą sytuacjom często wymaga coraz bardziej ukierunkowanej polityki.

Siedemnaście państw członkowskich osiągnęło już główny cel strategii „Europa 2020” zakładający poziom poniżej 10%. Dwa kolejne – Łotwa (10,0%) i Niemcy (10,3%) – są bardzo bliskie osiągnięcia tego celu. Spośród 11 państw, których wskaźniki nadal utrzymują się na poziomie powyżej celu UE, jedynie Włochy osiągnęły swój cel krajowy wynoszący 16%. Spośród państw członkowskich, których wskaźniki są poniżej poziomu 10%, pięć nie osiągnęło jeszcze swoich bardziej ambitnych celów krajowych: Finlandia, Holandia, Czechy, Słowacja i Polska.

Na wykresie 1 widać ponadto wyraźny spadek odsetka osób wcześniej

⁴ Osoby wcześniej kończące naukę definiuje się jako osoby w wieku 18–24 lat spełniające dwa warunki: 1) jeżeli chodzi o kształcenie lub szkolenie, ukończyły co najwyżej poziom ISCED 0, 1 lub 2; 2) w ciągu 4 tygodni poprzedzających badanie nie kształciły się ani nie uczestniczyły w żadnym szkoleniu. W celu obliczenia wskaźnika wczesnego kończenia nauki jako grupę referencyjną przyjęto całkowitą liczbę ludności w wieku 18–24 lat. Źródłem wszystkich pomiarów jest badanie aktywności ekonomicznej ludności w UE.

kończących naukę (o 4,6 punktu procentowego) odnotowany na przestrzeni ostatnich 10 lat. Szczególnie istotny postęp dokonał się w przypadku Portugalii (-24,5 punktu procentowego), na Malcie (-12,6) i w Hiszpanii (-11,3). Jedynie w trzech państwach odnotowano lekki wzrost tego wskaźnika. Na początku wskaźnik w przypadku Słowacji (+0,8 punktu procentowego) i Czech (+1,5 punktu procentowego) znajdował się na niskim poziomie, a obecnie państwa te nie osiągają jedynie własnych celów krajowych. Rumunia z kolei (+0,6 punktu procentowego) miała jeden z najwyższych wskaźników wczesnego kończenia nauki i jak dotąd nie osiągnęła żadnych znacznych postępów. Państwo to nie urzeczywistniło ani celu UE, ani celu krajowego.

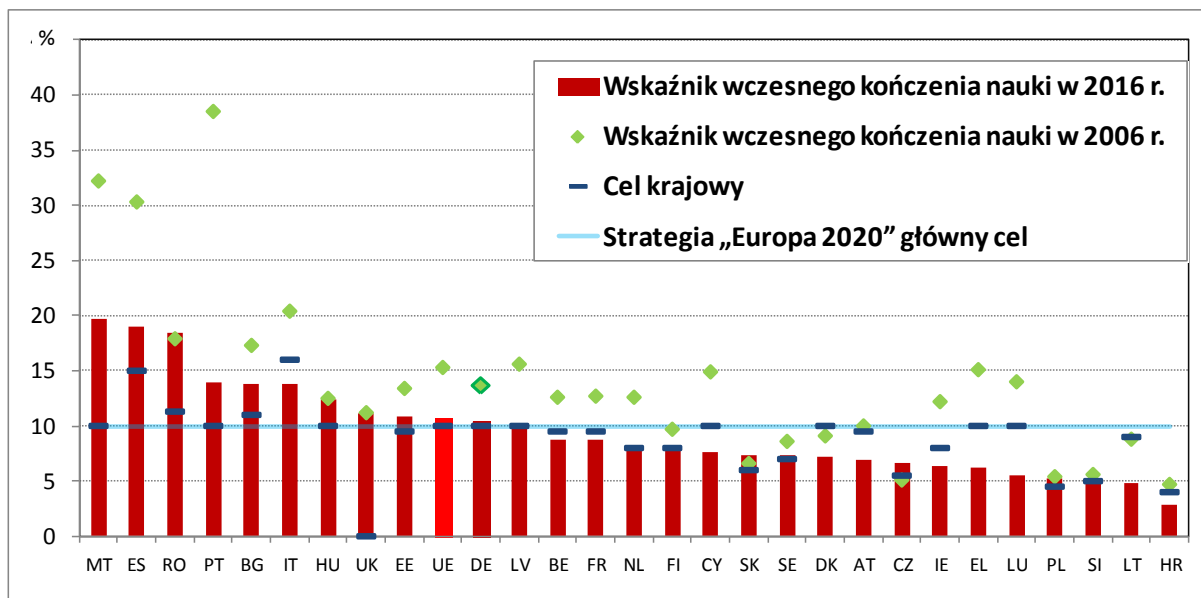
Istotne różnice można również zauważyć, biorąc pod uwagę podział według płci. Dziewczęta jako grupa osiągnęły cel UE już w 2014 r. ze wskaźnikiem na poziomie 9,6%. Natomiast chłopcy w 2016 r. nadal utrzymywali się na poziomie 12,2%, czyli o 3 punkty procentowe wyżej niż dziewczęta. Zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn zmniejszyło się od 2006 r. (o 4,2 punktu procentowego), nadal jest jednak wyraźne niemal we wszystkich państwach. Wyjątek stanowią Bułgaria i Rumunia, gdzie wartości wskaźnika wczesnego kończenia nauki w przypadku dziewcząt nieznacznie przekraczają wartości tego wskaźnika w

przypadku chłopców (odpowiednio o 0,2 i 0,3 punktu procentowego).

Wyższe wskaźniki wczesnego kończenia nauki w przypadku chłopców są najbardziej widoczne w przypadku Hiszpanii, Łotwy, Malty i Cypru (we wszystkich tych państwach wartość tego wskaźnika przewyższa wartość wskaźnika dla dziewcząt o ponad 7 punktów procentowych). W latach 2015–2016 zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn średnio nieco wzrosło (zwłaszcza na Cyprze i w Estonii).

Wskaźniki wczesnego kończenia nauki znacznie się różnią również wówczas, gdy przyjmuje się podział ze względu na kraj urodzenia (zob. tabela 3 w załączniku). W UE wśród **osób urodzonych za granicą** wskaźnik wczesnego kończenia nauki niemal dwukrotnie przewyższa wartość wskaźnika dla osób urodzonych w kraju, w którym żyją. Choć różnica między osobami urodzonymi za granicą a osobami urodzonymi w kraju, w którym żyją, zmniejszyła się z 12,8 punktu procentowego w 2010 r. do 10,0 punktów procentowych w 2016 r., w wielu państwach członkowskich nadal jest ona jednak znacząca. Niestety wskaźniki wczesnego kończenia nauki w przypadku osób urodzonych za granicą są jednak niedostępne w odniesieniu do 10 państw członkowskich.

Wykres 1 – Wczesne kończenie nauki, główny cel strategii „Europa 2020” i cele krajowe

Źródło: Eurostat (BAEL, tabela [t2020_40]). W niektórych państwach cele krajowe zostały określone na podstawie innych definicji wskaźnika. Aby uzyskać więcej informacji na temat celów krajowych i ich definicji, zob. http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4411192/4411431/Europe_2020_Targets.pdf

Z obliczeń wynika jednak, że UE jako całość byłaby o 30% bliżej osiągnięcia celu strategii „Europa 2020” zakładającego ograniczenie wskaźnika wczesnego kończenia nauki do poziomu poniżej 10%, gdyby wyeliminowano różnice między osobami urodzonymi za granicą a osobami urodzonymi w kraju⁵. W ramach identyfikowania sposobów na rozwiązanie tego problemu w badaniu z 2013 r. dotyczącym nowo przybyłych dzieci-migrantów wskazano, że systemy edukacji sprzyjające włączeniu społecznemu są lepiej przygotowane do skutecznej integracji dzieci-migrantów i udzielania im skutecznego wsparcia w edukacji szkolnej⁶.

Chociaż konkretne czynniki, które powodują wczesne kończenie nauki, są różne w poszczególnych państwach, to jednak główne powody można wyeliminować, stosując trzy poniższe, zwykle powiązane ze sobą środki z zakresu polityki.

1) Kompleksowa strategia

Mimo że obserwuje się rosnącą tendencję w kierunku przyjmowania

bardziej kompleksowych strategii, to jednak państwa członkowskie nie wdrożyły jeszcze na szeroką skalę podejść strategicznych w celu rozwiązania problemu wczesnego kończenia nauki. Ponadto odpowiednie zainteresowane strony, takie jak służby lokalne (służby socjalne, służby zdrowia, służby zatrudnienia itp.), organizacje młodzieżowe i organizacje społeczności lokalnej oraz ośrodki doradztwa zawodowego często nie angażują się w starania w kierunku opracowania i wdrożenia działań. We wzajemnej ocenie polityki na rzecz ograniczenia zjawiska wczesnego kończenia nauki z 2013 r. podkreślono potrzebę przyjęcia pewnych szczególnych działań. Obejmują one: angażowanie przedstawicieli biznesu, aby zapewnić większą możliwość uczenia się opartego na pracy, lepsze doradztwo na potrzeby osób młodych zagrożonych wczesnym zakończeniem

⁵ Komisja Europejska-OECD (2015 r.).

⁶ PPMI (2013).

nauki oraz ułatwienie im przejścia od kształcenia do zatrudnienia⁷.

2) **Kształtowanie polityki opartej na dowodach**

Do celów lepszego kształtowania polityki w zakresie zjawiska wczesnego kończenia nauki istotne jest posiadanie prawidłowych, wiarygodnych i aktualnych informacji. Większość państw gromadzi dane statystyczne dotyczące osób wcześniej kończących naukę, a ponadto posiada własne definicje i zestawy danych oprócz danych gromadzonych na potrzeby unijnego badania aktywności ekonomicznej ludności. Stosunkowo niewiele państw gromadzi jednak informacje jakościowe, które mogłyby być pomocne przy ustalaniu powodów, dla których uczniowie zbyt wcześnie porzucają naukę, oraz ich dalszych losów. Do nielicznej grupy państw rutynowo przeprowadzających badania wśród uczniów, którzy zbyt wcześnie porzucili naukę, należą m.in.: Francja, Malta i Wielka Brytania (Szkocja).

3) **Zapobieganie i wczesna interwencja**

Okazało się, że korzystne jest koncentrowanie się na działaniach w zakresie zapobiegania i wczesnej interwencji zarówno na poziomie systemowym, jak i na poziomie poszczególnych instytucji kształcenia i szkolenia. W ramach prawidłowo funkcjonujących środków w zakresie zapobiegania na poziomie systemowym w szczególności podejmuje się następujące problemy:

- problemy segregacji według rodzaju szkoły;
- negatywne skutki braku promocji do następnej klasy;

- brak wsparcia dla grup zagrożonych wczesnym zakończeniem nauki; oraz
- konieczność zwiększenia atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego.

3. **NARZĘDZIA POLITYCZNE POZWALAJĄCE SPROSTAĆ WYZWANIAM POLITYCZNYM**

Zalecenie Rady z 2011 r. zawiera wytyczne dla państw członkowskich dotyczące sposobów na wyeliminowanie zjawiska wczesnego kończenia nauki oraz określa przyszły kierunek działania. Państwa członkowskie powinny wdrożyć spójne, kompleksowe i oparte na dowodach strategie, na które powinny składać się środki zapobiegawcze, interwencyjne i kompensacyjne.

Zapobieganie jest ukierunkowane na procesy powodujące wczesne kończenie nauki. Aby skutecznie zapobiegać wczesnemu kończeniu nauki, należy rozważyć, jakie są warunki konieczne do skutecznej nauki szkolnej i organizacji systemów kształcenia i szkolenia. Takie warunki obejmują: dostęp do dobrej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, elastyczne ścieżki edukacyjne i lepszą integrację dzieci-migrantów.

Interwencja obejmuje rozwiązywanie pojawiających się trudności na wczesnym etapie i zapobieganie sytuacjom, w których takie trudności powodują wczesne kończenie nauki. Chociaż często środki interwencyjne stosowane są wobec wszystkich uczniów, to jednak są one szczególnie korzystne i istotne w przypadku osób zagrożonych wczesnym zakończeniem nauki. Środki te są skoncentrowane na uczniu i opierają się na wczesnym ustaleniu potrzebnego wsparcia w zakresie uczenia się i motywacji.

W ramach środków **kompensacyjnych** oferuje się możliwości w zakresie kształcenia i szkolenia osobom, które zbyt wcześnie zakończyły naukę. Celem tych środków jest skłonienie takich osób do ponownego podjęcia kształcenia i szkolenia.

⁷ „Reducing early school leaving: Key messages and policy support” [„Ograniczenie wczesnego kończenia nauki: kluczowe informacje i wsparcie polityczne”], listopad 2013 r., sprawozdanie końcowe tematycznej grupy roboczej ds. wczesnego kończenia nauki:

http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf

Przydatne w ograniczeniu zjawiska wczesnego kończenia nauki może okazać się zapewnienie skuteczniejszego kształcenia i szkolenia zawodowego w większym stopniu opartego na pracy. Dla osób, które porzuciły naukę, motywację mogą stanowić również ogólne programy edukacji łączące w sobie edukację szkolną i doświadczenie zawodowe, zapewniające takim osobom pomoc w przygotowaniu do dalszych ścieżek kształcenia i szkolenia zawodowego, które dają im więcej możliwości.

Tematyczna grupa robocza ds. zjawiska wczesnego kończenia nauki – w której skład wchodzi decydenci, praktycy i specjaliści z 27 państw członkowskich i kluczowych europejskich organizacji zrzeszających zainteresowane strony – opracowała wytyczne dotyczące skutecznych czynników na potrzeby opracowania kompleksowej polityki⁸. W wytycznych podkreślono znaczenie zapobiegania oraz potrzebę ściślejszej współpracy między różnymi sektorami i tworzenia partnerstw między zainteresowanymi stronami na wszystkich szczeblach.

W ramach przesłania politycznego⁹ późniejsza grupa robocza ds. polityki szkolnej określiła kluczowe warunki w zakresie angażowania całej społeczności szkolnej (dyrekcja szkoły, kadra dydaktyczna i pomocnicza, uczniowie, rodzice i rodziny) w spójne, wielostronne i wspólne działania przy ścisłej współpracy z zewnętrznymi zainteresowanymi stronami i ogółem społeczeństwa celem przeciwdziałania zjawisku wczesnego kończenia nauki, a ponadto wdrożyła internetowy „Europejski przybornik dla szkół”. W ten sposób decydenci i praktycy otrzymują wytyczne i zasoby do celów promowania dobrych wyników w nauce i zapewniania wsparcia dla wszystkich osób uczących się.

⁸ *Op. cit.* http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/doc/esl-group-report_en.pdf.

⁹ http://ec.europa.eu/dgs/education/culture/repository/education/policy/strategic-framework/expert-groups/documents/early-leaving-policy_pl.pdf

Na wynikach prac tych grup roboczych oparto konkluzje Rady z 2015 r. w sprawie ograniczania zjawiska wczesnego kończenia nauki i sprzyjania sukcesom szkolnym¹⁰. Ponadto w konkluzjach tych ponownie wskazano znaczenie realizacji zalecenia Rady z 2011 r.

W zaleceniu Rady w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży państwa członkowskie zachęca się do angażowania organizatorów kształcenia i szkolenia w ramach systemów gwarancji dla młodzieży w celu zapewnienia, aby wczesną interwencją byli obejmowani uczniowie zagrożeni wczesnym zakończeniem nauki i biernością zawodową.

„Nowy europejski program na rzecz umiejętności” oraz inicjatywa dotycząca ścieżek poprawy umiejętności pomogą nisko wykwalifikowanym dorosłym w doskonaleniu ich umiejętności czytania i pisania, umiejętności rozumowania matematycznego i umiejętności cyfrowych lub w poczynieniu postępów umożliwiających zdobycie wykształcenia średniego II stopnia lub odpowiadającego mu stopnia wykształcenia. Państwa członkowskie powinny wprowadzić elastyczne ścieżki obejmujące różne możliwości poprawy umiejętności, we współpracy z partnerami społecznymi, organizatorami kształcenia i szkolenia oraz władzami na szczeblu lokalnym i regionalnym. Komisja wspiera państwa członkowskie we wdrażaniu i monitorowaniu tej inicjatywy. Wsparcie finansowe można by zapewniać w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz programów, takich jak [Erasmus+](#) i [EaSI](#).

W dniu 30 maja 2017 r. Komisja Europejska przedstawiła nową strategię wsparcia modernizacji szkół i szkolnictwa wyższego. W komunikacie „Rozwój szkół i doskonały poziom nauczania

¹⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215\(03\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215(03)&from=PL)

warunkiem dobrego startu życiowego”¹¹ Komisja określiła trzy obszary, w których niezbędne jest szybkie podjęcie działań:

- 1) podniesienie jakości pracy szkół i pogłębienie ich integracyjnego charakteru;
- 2) wspieranie nauczycieli i kadry kierowniczej szkół w wysiłkach na rzecz wysokiej jakości nauczania;
- 3) poprawa zarządzania systemami edukacji szkolnej.

Dokument towarzyszący¹² zawiera przydatne informacje na temat dowodów naukowych i wyników prac na szczeblu UE w zakresie polityki edukacji szkolnej.

4. BADANIE OBECNEGO STANU POLITYKI

Aby zapewnić **skuteczność** polityki propagowanej w zaleceniu Rady z 2011 r., należy określić główne czynniki powodujące zjawisko wczesnego kończenia nauki oraz monitorować postępy czynione na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym¹³. Ze wstępnych doświadczeń w państwach stosujących bardziej zaawansowane systemy gromadzenia danych wynika, że stałe i systematyczne monitorowanie jest przydatne w ograniczeniu do minimum zjawiska wczesnego kończenia nauki.

Z ostatniej analizy dotyczącej poszczególnych państw wynika, że większość państw członkowskich wykonała zalecenie Rady, przyjmując ukierunkowane kompleksowe strategie¹⁴ albo innego rodzaju politykę krajową¹⁵. Pozostałe państwa uczyniły to częściowo albo nie podjęły jeszcze działania.

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=COM:2017:248:FIN>

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1504250266779&uri=CELEX:52017SC0165>

¹³ Zob. wspólne sprawozdanie Cedefop/Eurydice (2014).

¹⁴ Belgia, Bułgaria, Francja, Węgry, Malta, Holandia, Austria, Rumunia.

¹⁵ Dania, Niemcy, Estonia, Irlandia, Hiszpania, Włochy, Cypr, Litwa, Luksemburg, Polska, Finlandia, Szwecja i Wielka Brytania.

Ostatnie wydanie rocznego Monitora Kształcenia i Szkolenia¹⁶ publikowanego przez Komisję Europejską zawiera konkretne przykłady niedawnych strategii krajowych na rzecz wyeliminowania zjawiska wczesnego kończenia nauki:

(i) W 2016 r. Wspólnota Flamandzka w Belgii zatwierdziła dokument otwierający debatę na temat polityki w zakresie prawa do nauki, absencji w szkole i porzucania nauki, która zastąpi obecne plany działania. Ograniczenie wczesnego kończenia nauki wśród francuskojęzycznej społeczności w Belgii jest jednym z głównych elementów trwającej reformy szkół, która ma zwiększyć równość dostępu, skuteczność i efektywność.

(ii) Bułgaria, Rumunia i Węgry wprowadziły szereg środków lub niedługo to uczynią. Środki te obejmują: mechanizmy wczesnego ostrzegania oraz usprawnione gromadzenie informacji i ich wymianę między instytucjami w celu lepszej identyfikacji dzieci nieuczęszczających do szkoły i uczniów zagrożonych wczesnym zakończeniem nauki oraz w celu prowadzenia działań informacyjnych na rzecz rodzin.

(iii) Program realizowany na Cyprze ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Społecznego pomaga uczniom defaworyzowanym na wszystkich poziomach edukacji w uniknięciu niepowodzeń w nauce. W ramach programu zapewniane jest wsparcie psychospołeczne oraz ukierunkowane szkolenia i materiały pomocnicze i techniczne dla nauczycieli w szkołach.

Data: 2.10.2017.

¹⁶ Więcej informacji na temat poczynionych przez poszczególne państwa postępów pod względem wyeliminowania zjawiska wczesnego kończenia nauki można znaleźć w tomie 2 [Monitora Kształcenia i Szkolenia z 2017 r.](#)

5. BIBLIOGRAFIA

- Cedefop/Eurydice (2014), „Ograniczenie zjawiska wczesnego kończenia nauki w Europie”
<http://bookshop.europa.eu/en/tackling-early-leaving-from-education-and-training-in-europe-pbEC0414859/>
- Komisja Europejska–OECD (2015), „EU Indicators of Immigrant Integration”
<https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/indicators-of-immigrant-integration-2015-settling-in>
- Instytut Polityki Publicznej i Zarządzania (Public Policy and Management Institute – PPMI) (2013), „Study on educational support for newly arrived migrant children”, sprawozdanie w imieniu Komisji Europejskiej <https://bookshop.europa.eu/en/study-on-educational-support-for-newly-arrived-migrant-children-pbNC3112385/>

6. PRZYDATNE ŹRÓDŁA:

- Komisja Europejska: Polityka w zakresie kształcenia i szkolenia na rzecz przeciwdziałania wczesnemu kończeniu nauki
https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_pl
- Komisja Europejska: Monitor Kształcenia i Szkolenia z 2017 r.
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_pl
- Sieć Europejskich Specjalistów w zakresie Ekonomiki Edukacji (European Expert Network on Economics of Education - EENEE)
<http://www.eenee.de>
- Sieć Specjalistów w zakresie Społecznych Aspektów Kształcenia i Szkolenia (Network of Experts on Social Aspects of Education and Training) <http://nesetweb.eu/en/>

ZAŁĄCZNIK

Tabela 1 – Odsetek osób wcześniej kończącej naukę (ogółem)

	2000	2006	2010	2012	2013	2014	2015	2016	Cel
UE 28	17,6	15,3	13,9	12,7	11,9	11,2	11,0	10,7	10
Belgia	13,8	12,6	11,9	12,0	11,0	9,8	10,1	8,8	9,5
Bułgaria	:	17,3	12,6	12,5	12,5	12,9	13,4	13,8	11
Czechy	:	5,1	4,9	5,5	5,4	5,5	6,2	6,6	5,5
Dania	11,7	9,1	11,0	9,1	8,0	7,8	7,8	7,2	10
Niemcy	14,6	13,7	11,8	10,5	9,8	9,5	10,1	10,3	10
Estonia	15,1	13,4	11,0	10,3	9,7	12,0	12,2	10,9	9,5
Irlandia	:	12,2	11,5	9,7	8,4	6,9	6,9	6,3	8
Grecja	18,2	15,1	13,5	11,3	10,1	9,0	7,9	6,2	10
Hiszpania	29,1	30,3	28,2	24,7	23,6	21,9	20,0	19,0	15
Francja	13,3	12,7	12,7	11,8	9,7	9,0	9,2	8,8	9,5
Chorwacja	:	4,7	5,2	5,1	4,5	2,8	2,8	2,8	4
Włochy	25,1	20,4	18,6	17,3	16,8	15,0	14,7	13,8	16
Cypr	18,5	14,9	12,7	11,4	9,1	6,8	5,2	7,6	10
Łotwa	:	15,6	12,9	10,6	9,8	8,5	9,9	10,0	10
Litwa	16,5	8,8	7,9	6,5	6,3	5,9	5,5	4,8	9
Luksemburg	16,8	14,0	7,1	8,1	6,1	6,1	9,3	5,5	10
Węgry	13,9	12,5	10,8	11,8	11,9	11,4	11,6	12,4	10
Malta	54,2	32,2	23,8	21,1	20,5	20,3	19,8	19,7	10
Holandia	15,4	12,6	10,0	8,9	9,3	8,7	8,2	8,0	8
Austria	10,2	10,0	8,3	7,8	7,5	7,0	7,3	6,9	9,5
Polska	:	5,4	5,4	5,7	5,6	5,4	5,3	5,2	4,5
Portugalia	43,6	38,5	28,3	20,5	18,9	17,4	13,7	14,0	10
Rumunia	22,9	17,9	19,3	17,8	17,3	18,1	19,1	18,5	11,3
Słowenia	:	5,6	5,0	4,4	3,9	4,4	5,0	4,9	5
Słowacja	:	6,6	4,7	5,3	6,4	6,7	6,9	7,4	6
Finlandia	9,0	9,7	10,3	8,9	9,3	9,5	9,2	7,9	8
Szwecja	7,3	8,6	6,5	7,5	7,1	6,7	7,0	7,4	7
Wielka Brytania	18,2	11,2	14,8	13,4	12,4	11,8	10,8	11,2	:

Źródło: Eurostat (BAEL, tabela z danymi [t2020_40]).

Tabela 2 – Odsetek osób wcześniej kończących naukę według płci

	Mężczyźni				Kobiety				Zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn, 2016 r. (K-M)
	2010	2014	2015	2016	2010	2014	2015	2016	
UE 28	15,8	12,8	12,4	12,2	11,9	9,6	9,5	9,2	-3,0
Belgia	13,8	11,8	11,6	10,2	10,0	7,7	8,6	7,4	-2,8
Bułgaria	12,4	12,8	13,3	13,7	12,9	12,9	13,4	13,9	0,2
Czechy	4,9	5,8	6,4	6,6	4,8	5,2	6,0	6,6	0,0
Dania	14,1	9,5	9,7	8,5	7,7	6,1	5,7	5,9	-2,6
Niemcy	12,5	10,0	10,4	11,0	11,0	8,9	9,8	9,5	-1,5
Estonia	14,4	16,0	14,2	14,3	7,6	7,9	10,0	7,4	-6,9
Irlandia	13,4	8,0	8,4	7,8	9,6	5,7	5,4	4,6	-3,2
Grecja	16,4	11,5	9,4	7,1	10,6	6,6	6,4	5,3	-1,8
Hiszpania	33,6	25,6	24,0	22,7	22,6	18,1	15,8	15,1	-7,6
Francja	15,3	10,2	10,1	10,1	10,2	7,9	8,4	7,5	-2,6
Chorwacja	6,5	3,1	3,5	3,5	3,8	2,5	2,0	2,0	-1,5
Włochy	21,8	17,7	17,5	16,1	15,3	12,2	11,8	11,3	-4,8
Cypr	16,2	11,2	7,7	11,4	9,8	2,9	3,1	4,3	-7,1
Łotwa	16,7	11,7	13,4	13,7	9,0	5,1	6,2	6,2	-7,5
Litwa	9,8	7,0	6,9	6,0	6,0	4,6	4,0	3,6	-2,4
Luksemburg	8,0	8,3	10,5	6,8	6,0	3,7	8,1	4,2	-2,6
Węgry	11,5	12,5	12,0	12,9	10,1	10,3	11,2	11,8	-1,1
Malta	29,9	22,2	22,9	22,9	17,4	18,3	16,6	16,3	-6,6
Holandia	12,1	10,6	9,9	10,1	7,8	6,8	6,4	5,8	-4,3
Austria	8,4	7,6	7,8	7,7	8,3	6,5	6,8	6,0	-1,7
Polska	7,2	7,3	7,2	6,4	3,5	3,3	3,2	3,9	-2,5
Portugalia	32,4	20,7	16,4	17,4	24,0	14,1	11,0	10,5	-6,9
Rumunia	19,5	19,5	19,5	18,4	19,0	16,7	18,5	18,7	0,3
Słowenia	6,4	6,0	6,4	6,7	3,3	2,7	3,4	3,1	-3,6
Słowacja	4,6	6,9	6,9	7,6	4,9	6,6	6,8	7,2	-0,4
Finlandia	11,6	11,9	10,6	9,0	9,0	7,2	7,9	6,9	-2,1
Szwecja	7,5	7,3	7,6	8,2	5,5	6,0	6,4	6,4	-1,8
Wielka Brytania	15,6	12,9	11,7	12,7	13,9	10,8	9,8	9,5	-3,2

Źródło: Eurostat (BAEL, tabela z danymi [edat_ifse_14]).

Tabela 3 – Odsetek osób wcześniej kończących naukę według państwa urodzenia

	2010			2016			Różnica osoby urodzone w kraju, w którym żyją – osoby urodzone za granicą
	Ogółem	Osoby urodzone za granicą	Osoby urodzone w kraju, w którym żyją	Ogółem	Osoby urodzone za granicą	Osoby urodzone w kraju, w którym żyją	
UE 28	13,9	25,6	12,8	10,7	19,8	9,8	-10,0
Belgia	11,9	21,9	10,7	8,8	17,8	7,6	-10,2
Bułgaria	12,6	:	12,7	13,8	:	13,8	:
Czechy	4,9	13,2	4,7	6,6	10,8	6,6	-4,2
Dania	11,0	16,7	10,6	7,2	7,9	7,2	-0,7
Niemcy	11,8	23,3	10,2	10,3	23,2	8,2	-15,0
Estonia	11,0	:	11,1	10,9	:	10,9	:
Irlandia	11,5	16,3	10,7	6,3	5,2	6,5	1,3
Grecja	13,5	43,1	9,2	6,2	18,1	5,5	-12,6
Hiszpania	28,2	43,0	25,1	19,0	32,9	16,1	-16,8
Francja	12,7	24,7	11,9	8,8	16,3	8,2	-8,1
Chorwacja	5,2	4,6	5,3	2,8	:	2,7	:
Włochy	18,6	40,7	16,3	13,8	30,0	11,8	-18,2
Cypr	12,7	26,3	7,5	7,6	18,2	4,6	-13,6
Łotwa	12,9	:	13,0	10,0	:	10,1	:
Litwa	7,9	:	8,0	4,8	:	4,8	:
Luksemburg	7,1	10,2	6,0	5,5	8,5	4,1	-4,4
Węgry	10,8	:	10,7	12,4	:	12,4	:
Malta	23,8	:	24,0	19,7	:	19,6	:
Holandia	10,0	11,3	10,0	8,0	8,3	7,9	-0,4
Austria	8,3	21,2	5,9	6,9	14,7	5,5	-9,2
Polska	5,4	:	5,4	5,2	:	5,2	:
Portugalia	28,3	27,4	28,3	14,0	14,3	14,0	-0,3
Rumunia	19,3	:	19,3	18,5	:	18,6	:
Słowenia	5,0	20,0	4,5	4,9	15,6	4,4	-11,2
Słowacja	4,7	:	4,7	7,4	:	7,4	:
Finlandia	10,3	21,1	9,7	7,9	15,1	7,6	-7,5
Szwecja	6,5	10,8	5,9	7,4	15,2	5,9	-9,3
Wielka Brytania	14,8	10,2	15,4	11,2	9,4	11,5	2,1

Źródło: Eurostat (BAEL, tabela z danymi [edat_lfse_02]).